

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง
ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง
**Relationship between Knowledge and Skill in Diarrhea Preventing Behavior of
People in Mueang District, Ranong Province**

เดือนเพ็ญ แซ่เตี่ยว
Dueanpen Seyteal

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
**Master of Science Thesis in Public Health
Phetchaburi Rajabhat University**

2556

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง
ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง
ผู้วิจัย นางเดือนเพ็ญ แซ่เตี๋ย
สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

.....ประธานกรรมการ

(ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย)

(ดร.สุภารัตน์ ไชยเฉลิม)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ดร.บัวตั้น เขียรอารมณ)

(ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย)

.....กรรมการ

(ดร.บัวตั้น เขียรอารมณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.ชลัช กลิ่นอุบล)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

บัณฑิตศึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง
ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผู้วิจัย นางเดือนเพ็ญ แซ่เตี๋ย สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์
พ.ศ. 2556 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.บัวคั่น เขียวอรารมณ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้เรื่องโรค ทักษะในการป้องกันและรักษา
เบื้องต้น และพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะ
ในการป้องกันและรักษาเบื้องต้นกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง และ 3) พฤติกรรมการป้องกัน
โรคอุจจาระร่วงของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความรู้และทักษะในการป้องกันและ
รักษาเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 382 คน
ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่าที และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ในการป้องกันและรักษาโรคอุจจาระร่วงเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 44.76 ทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ
พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
ด้านอนามัยพื้นฐาน รองลงมาคือ ด้านการบริโภคอาหารและด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

2. ความรู้และทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้นกับพฤติกรรมการป้องกัน
โรคอุจจาระร่วง โดยรวมมีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.502 ในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรค
อุจจาระร่วง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีทักษะการป้องกัน
และรักษาเบื้องต้นต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง โดยรวมและในด้านการบริโภค
อาหาร และด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เนื่องจากประชาชนมีความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงโดยรวมร้อยละ 75 อยู่ในระดับปานกลาง
และต่ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกคน และส่งเสริม
พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงด้านการบริโภคอาหารและสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามเพศ
อายุ ระดับการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและปฏิบัติตนในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง
แก่ตนเองและครอบครัว

Thesis Title: Relationship between Knowledge and Skill in Diarrhea Preventing Behavior of People in Mueang District, Ranong Province **Researcher:** Mrs. Duanpen Saetiew **Major:** Public Health Science **Year:** 2013 **Advisor:** Dr. Butsarakham Singchai **Co-advisor:** Dr. Buathon Thienarrom

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the knowledge of diarrhea, skill in diarrhea prevention and basic treatment, and diarrhea preventing behavior, 2) the relationship between people's knowledge and skill in diarrhea prevention and basic treatment and diarrhea preventing behavior, and 3) the diarrhea preventing behavior of people with different personal factors, knowledge and skill in diarrhea prevention and basic treatment. The research samples were 382 people living in Bang Rin Subdistrict, Mueang District, Ranong Province, selected by using stratified random sampling method. The tool for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results were as follows:

1. The people's knowledge in diarrhea prevention and basic treatment was overall at a moderate level (44.76%), whereas the skill in diarrhea prevention and basic treatment was overall at a high level. The diarrhea preventing behavior was overall at a high level. The aspect with the highest mean score was basic hygiene, whereas the aspects with secondly and thirdly ranked mean scores were food consumption and environment, respectively.

2. There was overall positive relationship at a moderate level with statistical significance at 0.05 level ($r = 0.502$) between knowledge and skill in diarrhea prevention and basic treatment and diarrhea prevention behavior.

3. People with different gender, age, educational level, and occupation had different diarrhea preventing behavior with statistical significance at 0.05 level, and the people with different skill in diarrhea prevention and basic treatment had different diarrhea preventing behavior as a whole and in the aspects of food consumption and environment with statistical significance at 0.05 level.

The knowledge on diarrhea of most people was overall at a moderate and low levels (75%). Thus, public health persons should organize the campaign for providing knowledge to all people and promote behaviors of diarrhea prevention in aspects of food consumption and environment with regard to their gender, age, and education level to provide their better understanding and practice in the diarrhea preventing to themselves and families.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.บัวตัน เขียวอรรมณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.สุภารัตน์ ไชยเฉลิม ประธานกรรมการสอบ ดร.ชลัช กลิ่นอุบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญที่อนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และประชาชนในตำบลบางรี อำเภอมือง จังหวัดระนอง ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวแซ่เตี้ย และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุน และเสริมสร้างพลังใจให้กับผู้วิจัย ในการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เดือนเพ็ญ แซ่เตี้ย

สิงหาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(11)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
โรคอุจจาระร่วง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรม.....	12
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมือง จังหวัดระนอง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
สรุปเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

4 ผลการวิจัย.....	39
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	39
ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง.....	41
ตอนที่ 3 ทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น.....	43
ตอนที่ 4 พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง.....	44
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน.....	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
สรุปผลการวิจัย.....	66
การอภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	76
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	83
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	89
ประวัติผู้วิจัย.....	92

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เขตการปกครองและจำนวนประชากร..... 29
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย..... 35
4.1	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 39
4.2	จำนวนและร้อยละของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง จำแนกโดยรวม..... 41
4.3	จำนวนความถี่และร้อยละของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามรายชื่อ..... 42
4.4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น จำแนกโดยรวมและรายชื่อ..... 43
4.5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 44
4.6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ด้านอนามัยพื้นฐาน..... 45
4.7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ด้านการบริโภคอาหาร..... 46
4.8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ด้านสิ่งแวดล้อม..... 47
4.9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของความรู้และทักษะในการป้องกันและรักษา เบื้องต้นกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง..... 48
4.10	เปรียบเทียบพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามเพศ..... 49
4.11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอายุ..... 50
4.12	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม อายุ ด้านอนามัยพื้นฐาน โดยวิธี LSD..... 51
4.13	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอายุ ด้านการบริโภคอาหาร โดยวิธี LSD..... 51

ตารางที่ (ต่อ)	หน้า
4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอายุ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิธี LSD.....	52
4.15 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอายุ โดยรวม โดยวิธี LSD.....	52
4.16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอายุ.....	53
4.17 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ด้านอนามัยพื้นฐาน โดยวิธี LSD.....	54
4.18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ด้านการบริโภคอาหาร โดยวิธี LSD.....	54
4.19 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยรวม โดยวิธี LSD.....	55
4.20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามอาชีพ.....	56
4.21 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ด้านอนามัยพื้นฐาน โดยวิธี LSD.....	57
4.22 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ด้านการบริโภคอาหาร โดยวิธี LSD.....	58
4.23 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิธี LSD.....	59
4.24 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยรวม โดยวิธี LSD.....	60
4.25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามตำแหน่งในชุมชน.....	61
4.26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามระดับทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น.....	62
4.27 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตาม ระดับทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น ด้านการบริโภคอาหาร โดยวิธี LSD....	63

ตารางที่ (ต่อ)	หน้า
4.28 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามระดับทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น ด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิธี LSD.....	63
4.29 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามระดับทักษะในการป้องกันและรักษาเบื้องต้น โดยรวม โดยวิธี LSD.....	64
4.30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง จำแนกตามระดับความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง.....	65

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2.1	แบบจำลองภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model).....	23
2.2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะและผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ.....	24